

PŘEDSEDA ČKAIT

**Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
třída Kpt. Jaroše 7
604 55 Brno
Česká republika**

**Ing. Petr Rafaj
předseda Úřadu pro ochranu hospodářské
soutěže**

Praha, 11. září 2013

Vážený pane předsedo,

dne 29. 7. 2013 vydal Odbor mezinárodních a vnějších vztahů Vašeho úřadu stanovisko o umělém omezování hospodářské soutěže profesními komorami (ÚOHS-13/056/HS 017).

Jsem velmi roztrpčen tím, jak Váš úřad snadno vydává neetická, a troufnu si říci, politická vyjádření, ačkoliv by měl být prost od všech vlivů, jak má uvedeno v preambuli zřizovací listiny. Je s podivem, že např. lékaři placení převážně z veřejných peněz (zdravotní pojištění je jenom jinou formou daně) si mohou vystávkovat razantní zvýšení příjmů a druhé profese se ocitnou v hledáčku Vašich byrokraticky smýšlejících úředníků. Nechci zkoumat, zda příjmy Vašich pracovníků, kterým rozdáte 53 milióny korun, odpovídají jejich pracovním výkonům. Nechci zkoumat, kolik korun vydáte na externí posudky a kolik obdrží členové různých komisí. Je ale skutečně s podivem, že práce inženýra, technika a architekta může být, podle Vašeho názoru, na veřejné zakázce nabízena s nulovým honorářem. To už vůbec nemluvím o tom, že by se v tom případě jednalo o daňový únik příjemce. Kdokoliv jiný zvýhodní někoho jinak, než cenou obvyklou, je trestán daňovým úřadem. Ano, všude se operuje cenou obvyklou, přiměřenou. Ale co je taková cena, Váš úřad nechce vůbec brát na vědomí. Přitom ale policie, státní zástupci se nás velmi často na takový údaj ptají. Kde je tedy rozum? My jsme nikdy netvrdili, že i v době, kdy ČKAIT byla oprávněna vydávat ceníky, se jedná o ceny závazné. Vždy to byly ceny pouze doporučené.

Výkony autorizovaných inženýrů a techniků ve výstavbě patří mezi činnosti, které mohou ohrozit životy a zdraví osob a ovlivňovat veřejné zájmy. Proto jsou tyto výkony výrazným způsobem regulovány na principu ověřování odborné způsobilosti (autorizace), resp. povinného členství v profesní organizaci. Jak je uvedeno v důvodové zprávě k zákonu č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání

autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů („*autorizační zákon*“):

„V civilizované Evropě jsou architektura a stavitelství řazeny mezi profese, jejichž výkon podléhá zvláštnímu režimu, podobně jako například lékařství nebo advokacie. Je to tak proto, že všechny tyto profese mohou úroveň svého výkonu významně ovlivnit život občanů, jeho kvalitu, ba mohou tento život – v případě špatného výkonu - i významně ohrozit.

Architektura a stavitelství mají zároveň ještě to specifikum, že se zpravidla též dotýkají veřejných zájmů, a to hned v několika sférách - počínaje oblastí kulturní, přes ekologii, bezpečnost až po sféru ekonomickou. [...]

Důsledkem výše uvedených skutečností jsou ve světě rozvinuté důmyslné systémy ověřování a sledování úrovně kvality rozhodujících profesí v architektuře a stavitelství, které ochrání jak klienta, tak veřejnost před nekvalitním projektantem či stavitelem. [...] Svoji činnost pak vykonávají v rámci profesních pravidel a pod určitým dohledem samosprávného stavovského sdružení, kterému se zodpovídají ze svých případných prohřešků proti profesionalitě a profesní etice. [...]“

Ze stejného důvodu je u činnosti autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě omezena jedna ze základních svobod EU, kterou je volný pohyb služeb. Jak uvádí § 36b odst. 1 zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, který v ČR transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací: „*Stanoví-li tak zvláštní zákon, je uznávací orgán oprávněn po obdržení oznámení před zahájením výkonu dočasné nebo příležitostné regulované činnosti na území České republiky, jejíž výkon může vážně ohrozit život, zdraví nebo bezpečnost osob, ověřit odbornou kvalifikaci uchazeče.*“ Zvláštním zákonem je pak *autorizační zákon*, konkrétně jeho § 30n. U těchto činností je tedy nejen stanovena povinnost oznámení, ale tato podléhá v zásadě povinnému národnímu ověření způsobilosti žadatele.

Zákon také stanoví autorizovaným osobám řadu povinností, mj. podle § 12 odst. 1 *autorizačního zákona* autorizovaná osoba „*odpovídá za odbornou úroveň výkonu vybraných činností a dalších odborných činností, pro které jí byla udělena autorizace*“; podle § 12 odst. 5 je pak autorizovaná osoba povinna „*dále se odborně vzdělávat a sledovat informace nezbytné pro správný výkon své činnosti*“.

Činnost autorizovaných osob je činností tržní a má se odehrávat v hospodářské soutěži. Zároveň ji však lze označit do určité míry za činnost ve veřejném zájmu. Přitom není pochyb o tom, že jednou z podmínek řádného výkonu jakékoliv činnosti je rovněž dostatečné finanční zabezpečení. Pokud tedy stát stanoví zákonem autorizovaným osobám povinnosti, přičemž tak činí ve veřejném zájmu, nemůže zcela rezignovat i na otázku přiměřeného materiálního zabezpečení. V ČR z nejrůznějších příčin nedošlo, na rozdíl od obdobných zahraničních úprav (např. německý honorářový řád), resp. právní úpravy pro výkon např. advokacie, k tomu, že by zákonodárce stanovil pravidla pro výpočet odměny autorizovaných osob právním předpisem.

I přesto však podle mého názoru nelze přijmout stanovisko, že činnost autorizovaných osob může být nabízena za jakékoliv ceny v nijak neregulované hospodářské soutěži. Pokud má ČKAIT podle § 23 odst. 6 autorizačního zákona mj. pečovat o stavební kulturu a o kulturu utváření prostředí, spolupůsobit při ochraně veřejných zájmů v oblasti výstavby, architektury a územního plánování a pečovat o vysokou úroveň výkonu činnosti autorizovaných osob, nemůže bez dalšího rezignovat ani na tuto otázku.

Projektová činnost ve výstavbě je vysoce odbornou činností, při níž musí autorizovaná osoba dodržet řadu povinností vyplývajících ze stavebního zákona, předpisů týkajících se ochrany života a zdraví, bezpečnosti práce, životního prostředí apod. Jednotlivé výstupy této činnosti jsou z obsahového hlediska regulovány stavebním zákonem a jeho prováděcími předpisy. Jakkoliv není nikde stanovena přesná **časová dotace** nezbytná pro jejich zpracování, lze na základě dlouhodobé zkušenosti stanovit určité hranice, při jejichž **překročení** lze mít důvodné podezření, že výsledné dílo neodpovídá požadavkům či je jinak nekvalitní. Totéž se týká sazeb, které jsou pro výpočet ceny díla uvažovány. Nelze přijmout myšlenku, že autorizovaná osoba je schopna dlouhodobě nabízet svoji práci za ceny pod úrovní vynaložených nákladů a přitom plnit všechny své povinnosti, zajišťovat vzdělávání své a případně svých zaměstnanců, disponovat odpovídajícím vybavením apod.

Znovu opakuji: Nelze zásadně souhlasit s některými tvrzeními, uvedenými v tiskové zprávě Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 29. 7. 2013 („ÚOHS je znepokojen omezováním soutěže v řadě profesních sdružení“). ČKAIT je si vědoma toho, že při absenci zákonné úpravy nemůže určovat ceny za určité výkony; nicméně názor, že činnosti i takových osob, na které stát přenáší část výkonu veřejné moci, lze vykonávat podle uvážení zcela zdarma, nereflexuje realitu.

Jedná-li se o smluvní vztah mezi soukromými osobami, možná za určitých podmínek lze tento závěr připustit. Nicméně značná část činnosti autorizovaných osob je prováděna na základě zákona o veřejných zakázkách, který sám chrání veřejnou sféru před uchazeči, kteří úmyslně nabízejí nepřiměřeně nízké ceny, aby získali zakázku, přičemž pak není zaručeno, že ji dokáží řádně, včas a v požadované kvalitě splnit. Problémem v praxi však je, že samotný zákon o veřejných zakázkách nestanoví, kdy se o mimořádně nízkou nabídkovou cenu jedná, přičemž od zadavatelů nelze čekat, že budou schopni tuto otázku u všech možných plnění, která zadávají, správně posoudit. Přínosem určitých vodítek pro stanovení ceny za činnosti autorizovaných osob, a to jak z hlediska časové náročnosti, tak určitých alespoň věcných hledisek pro stanovení nákladové ceny, by byla zejména opora pro zadavatele, kteří jsou jinak oproti nepřiměřeně nízkým cenám bezmocní.

Pokud bychom přijali závěr, že neomezená soutěž až k poskytování služeb zdarma je žádoucí, resp. bránění takovým praktikám je protisoutěžní, pak nutně dojdeme k paradoxnímu názoru, že protisoutěžní je i sám zákon o veřejných zakázkách. Ustanovení o mimořádně nízké nabídkové ceně je přitom transponováno z evropských zadávacích směrnic.

Ing. Pavel Křeček, aut. ing., FEng.,
předseda České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě